

ON BİRİNCİ HAFTA DERS NOTU

Sözlü Anlatım Türleri -II

Nutuk (Söylev)

Konferans

Münazara

Tartışma

Sempozyum (Bilgi Şöleni)

Telekonferans

Webinar

Nutuk (Söylev)

Nutuk, bir düşünceyi belirli bir topluluğa açıklamak veya aşlamak amacıyla açık veya kapalı alanlarda yapılan topluluk konuşmalarından biridir. Amaç, bir topluluğu coşturmak ve bir amaç doğrultusunda yönlendirmek ve düşünceyi benimsetmektir. Kürsüye çıkan kişinin, toplumun değişik kesimlerinden oluşmuş topluluk karşısında etkili bir sunum yapabilmesi için konuşmasında ses tonu, vurgu, jest ve mimiklere özellikle dikkat etmesi gerekir. Konuşmaya coşkunluk katan bu özellikler, topluluğun iknası ve bir amaca yönelik olarak harekete geçirilmesi için önemlidir. Nutukta içerik siyasî, askerî, dinî, ekonomik, kültürel konulara göre oluşturulabilir. Konuya göre farklı içerikte konuşma metni hazırlanmalıdır.

Örneğin; siyasi içerikli nutuk devlet meseleleri, politika ve gelecek hakkındaki tasavvurlarla ilgilidir. Bu konuşma türüne verilebilecek en iyi örnek şüphesiz Mustafa Kemal Atatürk'ün Nutuk adlı eseridir. Konuşmayı yapan kişiye “hatip” denilir. Nutuklarda amaç dinleyicileri coşturmak, belli bir hedefe yönlendirmek, heyecanlandırmak olduğundan dil, etkileyici ve kusursuz bir dildir. Bir topluluğu belirli düşünceye veya duyguya yöneltmeyi amaç edinen nutukta, konuşmacının başarılı olabilmesi için ayrıca hedef kitlenin psikolojik ve sosyolojik özelliklerini çok iyi tanınması gerekir.

Nutuk, ikna amacı güden bir konuşma türü olduğu için konuşmayı yapan kişi etkili iletişim tekniklerinden faydalanmalıdır. İzleyicilerle göz teması kurmak, vurgu ve tonlamalara dikkat etmek, jest ve mimikleri yapılan konuşmayla uyumlu bir şekilde kullanmak ve sözü uzatmadan kısa vurucu cümlelerle konuşmayı düzenlemek gerekir.

Konuşma yapan hatip, İzleyici hedef kitlesiyle ilgili bilgi sahibi olmalı ve konuşma metnini ona göre hazırlamalıdır. Önceden hazırlanan konuşmanın içeriğinin izleyicilerin sosyokültürel düzeyine uygunluğu, konuşmanın tesirli olması noktasında önem arz eder.

Nutuk (Söylev) özelliklerini M. Özkan vd. şöyle ele almaktadır:

“Konuşmacı yani hatip yapacağı konuşmaya önceden hazırlar konuşmanın amacına ulaşması için dilin bütün imkânlarından yararlanır ses tonunu jest ve mimiklerini kullandığı cümlelerin yapısını dinleyenlerin kültür seviyelerine ve heyecanlarına göre düzenler. Böylece konuşmacı ile dinleyenler arasında bir duygu beraberliği sağlanmış olur. Dinleyiciler ile konuşmacı arasında fikir ve heyecandan oluşan bu köprü hitabeti güçlü kılan en önemli etkenlerdendir. Hatip kesin bir amaçla yola çıkmalı ve bunu herkesin anlayabileceği bir şekilde açık ve net olarak ifade etmelidir Bunun için de düşüncelerini planlı ve iyi bir üslupla ortaya koymalıdır. Hatip dış görünüşü jest ve mimikleri ve özellikle ses tonu ile karşısında bulunduğu topluluk üzerindeki etkisini arttırmalı, onlar tesiri edebilmelidir. Ayrıca hatip geniş bir kültüre ikna kabiliyetine sahip olmalı, cesaretli ve ağırbaşlı davranmalıdır.”

Nutuk Örneği

Atatürk'ün *Nutuk* isimli eserinden

Nutuk'un ilk basımında (1927) altı çizilmiş satırlar:

(s. 9). Nutuk'un girişi niteliğindeki ilk sayfalarda, ülkenin durumu anlatıldıktan sonra, verilecek kararın ne olabileceği belirtilir ve bu kararın dayandığı en güçlü düşünce ve mantık şu idi, denir: “Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır.”

(s. 28). 8/9 Temmuz 1919 gecesi, İstanbul hükümeti, onun resmi görevine son vermiş, Mustafa Kemal de o gece, Harbiye Nezareti ile Padişah'a, görevi ile birlikte askerlik mesleğinden de ayrıldığını bildirmiştir:

“Keyfiyet, tarafımdan; ordulara ve millete iblağ edildi. Bu tarihten sonra, resmi sıfat ve salâhiyetten mücerret olarak, yalnız milletin şefkat ve civanmertliğine güvenerek ve onun bitmez feyiz ve kudret membaından ilham ve kuvvet alarak, vicdani vazifemize devam ettik...”

(s. 36). 23 Temmuz 1919'da Refet Bey'e (Paşa, Bele) yazdığı şifrede; daha önce Refet Bey'den aldığı yazıda, İngilizler nedeniyle izini kaybettirmesine ilişkin satırlarına karşılık:

“İzinizi kaybetmekten ise Salahattin Bey'in müşkül vaziyetine girmesini tercih ederim. Özdeş sayfada, şifre tel'in 8. maddesinde: Meclis-i Mebusan toplanmalıdır. Fakat İstanbul'da değil, Anadolu'da..”

(s. 47). Sivas valisi Reşit Paşa'ya 20 Ağustos 1919'da yazdığı yazıdan:

“Burada sunu da arz edeyim ki, bendeniz ne Fransızların ve ne de herhangi bir devlet-i ecnebiyenin sahabetine tenezzül eden şahsiyetlerden değilim. Benim için en büyük nokta-i siyanet ve menba-ı şefaath milletimin sinesidir.”

(s. 50). Sivas Kongresi'nde, bir delege, başkanlığın nöbetle, delegelerin kentlerinin adlarına göre alfabe sırasına uyularak yapılmasını önerdiğinde:

“Efendiler, ben, vatanın, sahib-i teklifle beraber, bütün milletini hepimizin nasıl bir girive-i felâket içinde bulunduğumuzu, göz önüm getirerek çare-i halâs olduğuna kani bulunduğum teşebbüsâtı namütenahi müşkilât ve mevanie rağmen, maddi, manevi bütün mevcudiyetimle, hayyiz-i fiile çıkarmaya çalışırken, benim, en yakın arkadaşlarım daha dün İstanbul'dan gelmiş ve bittabi vaziyetin içyüzüne gayr-ı vâkıf, hürmet ettiğim ihtiyar bir zat lisanıyla, bana, şahsiyattan bahsediyorlar.” (s. 51'de biter.)

(s. 59). Halide Edip (-Adıvar)'ın 10 Ağustos 1919'da İstanbul'da Mustafa Kemal'e gönderdiği mektupta, aşağıdaki satırlar -herhalde- Mustafa Kemal eliyle çizilmiştir:

“Sergüzeşt ve cidal devri artık geçmiştir.

Ati [İçin] inkişaf ve vahdet muharebesi açmağa mecburuz. Hududunda bu kadar çok evlâdı ölen zavallı memleketimizin fikir ve temeddün muharebesinde kaç tane şehidi var? Biz Türkiye'nin hayırlı evlâtlarından yarının banileri olmalarını istiyoruz- Rauf Bey kardeşimizle, sizin müştereken temelleri bile çöken zavallı memleketimiz için uzakları görerek düşünüp çalışmanıza intizar ediyoruz.”

(s. 66). Sivas Kongresi'nde, delegelerden birinin, mandadan söz ederken: “Manda altına girdik demeyelim de isterlerse (devlet-i ebed-müddet olduk) diyelim.” sözleri üzerine, yine delegelerden Hüsrev Sami (Kızıldoğan) seslenir:

“Fakat bizim bu mesaiden maksadımız, kendimizi müdafaa ile millet-i ebed-müddet olduğumuzu ispat etmektir.”

“Bir millet mevcudiyetini ve istiklalini temin için kaabil-i tasavvur olan teşebbüsât ve fedakârlığı yaptıktan sonra muvaffak olur. Ya muvaffak olamazsa demek, o milletin ölmüş olduğuna hükmetmek demektir, Binaenlaeyh millet, berhayat oldukça ve teşebbüsât-ı fedakâranesine devam eyledikçe adem-i muvaffakiyet mevzuibahis olamaz.”

(s. 171). Harbiye Nazırı Cemal Paşa (Mersinli)'ya 5 Kasım 1919'da verdiği yanıtta, Meclis-i Mebusanın toplantı yeri üzerindeki direnmesi:

“Mahall-i içtima hakkındaki nokta-i nazarda hükümetin sebatında isabet olduğunu, zaman ve vekayi ispat edecektir. Bu bapta son mütalaamızın, merakimden alınacak cevaplar üzerine, arz edileceğini bildirmiştik.”

(s. 242). 21 Şubat 1920 günlü şifre ile Rauf Bey'e yazısında, Köprülülü Hamdi Bey'in silahlı girişimiyle Fransızlardan alman Akbaş cephaneliği savaş gereçlerinden bir bölümünün İngilizlere geri verilmesi yolunda:

“Boş bir fişek kovanının bile İngilizlere iade edilmemesi daha muvafık olur fikrindeyiz.”

(s. 253). Rauf Bey (Orbay)'ın, 8 Mart 1920 günü Mustafa Kemal'e telgrafında; Salih Paşa kabinesine güven oyu vermemek düşüncesi belirtildikten sonra:

“Ona nazaran vaziyetin temin buyurulması maruzdur.”

Bu satırın altını Rauf Bey'in çizmiş olması da olasıdır.

(s. 263). 16 Mart 1920 günü, İstanbul'un resmen İngilizlerce işgali üzerine, İtilaf Devletleri temsilcileriyle millet meclislerine, tarafsız devletler dışişleri bakanlıklarına verilen Protesto'dan: “...bu hareketin takdir-i mahiyetini resmi Avrupa ve Amerika'nın değil, ilim ve itfan ve medeniyet Avrupa ve Amerikasının vicdanına tevdi ile iktifa..”

(s. 264). Yine o gün, komutanlara, vali ve mutasarrıflara, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerine, belediye başkanlıklarına, Matbuat Cemiyetine Beyannamesinden:
“...İstanbul’u cebren işgal etmek suretiyle Devlet-i Osmaniye’nin yediyüz senelik hayat ve hakimiyetine hitam verildi. Yani, bugün Türk milleti (...) Makam-ı hilâfetin tesirat-ı ecnebiyeden tahlisine...”

(s. 270). Meclis-i Mebusan Reisi Celâlettin Arifin 28 Mart 1920 günü Düzce’den Mustafa Kemal’e verdiği yanıtta:
“...Ankara’ya muvasalat-ı âcizanemi müteakip bil-istişare ayrıca bir beyannamenin ilânı tabiidir.”

(s. 299). T.B.M.M. İkinci Başkam ve Adalet Bakanı Celalettin Arif, Doğu illeri genci valisi olmak, Erzurum milletvekili, Hüseyin Avni (Ulaş)’yi de Erzurum valisi yapmak istegindedir. Onun 22 Eylül 1920 günlü telyazısından:
“Erzurum’un emniyetsiz ve ümitsiz bir vaziyete düşerek artık kendi elleriyle idare edilmeleri lüzumunu, yegâne çare-i necat ve halâs addeylemiş olduğu bir zamanda buraya geldik. Karabekir Paşayının da hareketi, menafi-i memlekete tevafuk etmedi.
...Hüseyin Avni Beyin yirmi dört saala kadar tebliğ-i memuriyeti...”

(s. 392). T.B.M.M.’nin gizli oturumunda (4 Mart 1922); muhalefetin, olumsuz ve kötümser düşüncede olanların, Türk ulusunun kendi kendine bağımsızlığını sağlayamayacağı yolundaki kanılarını belirtip manda isteyenler dolayısıyla yaptığı konuşmadan:
“Türkiye’yi böyle sakim yollarda inkıraz ve izmihlal vadisine sevkedenlerin ellerinden kurtarmak lazımdır. Bunun için keşfolunmuş bir hakikat vardır ki, ona tebaiyet edeceğiz. O hakikat şudur: Türkiye’nin re’s-i tefekkürünü, büsbütün yeni bir imanla teşhiz etmek... Bütün millete ceyyit bir maneviyat vermek...”

(s. 396). 1922 yılı yaz aylarında, Batı devletleriyle olumlu, gerçek ilişkiler görülmediğini belirttikten sonra, diplomasi alanında umuda kapılmanın yerinde olmadığı yolundaki kanılarının kesin olduğunu ekliyor. Sonra:
“Kudret ve kabiliyetten mahrum olanlara iltifat olunmaz, insanlık, adalet, mürüvvet icâbatını, bütün bu evsafi haiz olduğunu gösterenler talep edebilir.”

(s. 401). Mart 1922 ateşkes önerisinden söz ederken, Beykoz ya da Venedik’te bir konferans toplanmasının söz konusu olduğunu andıktan sonra:
“Fakat nihai zaferimizin tahakkuk anına kadar, bunların, hiçbiri tahakkuk etmedi.”

(s. 402). Mayıs 1922’de, Başkomutanlık yasaının Meclis’te, muhaliflerin çabaları ile, uzatılmaması kabul edilip ordu başsız kalınca, verdiği karar üzerine:
“Memleketin ve maksad-ı umuminin menfaat-i âliyesi namına, ben de, Başkumandanlık vazifesini ifâya devam kararımı verdim ve bunu Heyet-i Vekiliye de bildirdim.”

(s. 403). 6 Mayıs 1922 günü T.B.M.M.’nin gizli oturumunda, Başkumandanlık sorunu üzerine konuşurken, Afyon milletvekili, Mehmet Şükrü (Koç)’nün, gizli oturumlarla gerçeğin ulustan gizlendiği, komedyaya oynandığı yolundaki sözlerine verdiği yanıtta:
“komedyaya oynayan ve oynatan Şükrü Efendi’nin kendisidir. Fakat emin olsun ki biz o komedyaya kapılmayacağız. Şükrü Efendi oynamak ve oynatmak istediği komedyaya neticesinde, yakalandığı kanun pençesinden, ne kadar büyük bir tezellül ile kurtulduğunu, unutacak kadar çok zaman geçmemiştir.”

Bu arada, Erzurum milletvekili Hüseyin Avni (Ulaş)’nin, görevlerin kişilerle olmadığı, kişi yoktur, ulus vardır yolundaki sözlerine yanıtından:

“Gerçi, asıl olan millettir, heyet-i içtimaiyedir. Onun da irade-i umumiyesi, Meclis’te mütecellidir; bu her yerde böyledir. Fakat, fertler de vardır. Meclis, memleket ve millet işlerini fertlerle, şahıslarla yapmaktadır. Her devletin umurunu tedvir eden şahıs ve şahıslar meydandadır.”

(s. 404). O günkü konuşmalarda Salâhattin Bey (Köseoğlu) de, en önemli görevlerinin politika yapmak olduğunu söylemiş, Mustafa Kemal şu yanıtı vermiştir:

“Hayır efendiler; bizim mühim ve asıl olan vazifemiz-, siyaset yapmak değildir. Bizim ve bütün memleket ve milletin bugün, yegâne vazifesi, topraklarımızda bulunan düşmanı süngülerimizle tard etmektir.”

Yine Salâhattin (Köseoğlu) Bey’in, askerlik masraflarını incelemek için başkumandanlığın varlığının engel olduğunu ileri sürmesi üzerine:

“...ben, ordumuzun mevcudiyet ve kuvvetini, paramızla mütenasip bulundurmamak nazariyesini kabul edenlerden değilim; «paramız vardır, ordu yaparız; paramız bitti, ordu inhilal etsin...» Benim için böyle bir mesele yoktur.”

(s. 405). Yine o günün koşullarında, muhaliflerin, ulusa angarya yaptırıyor diye yakınmaları üzerine: “Ordunun ihtiyacı, millete angarya yaptırmayı istilzam ediyorsa, bunu yapıyoruz ve en doğru kanun, budur.

Kara Vasıf Bey, Başkomutanın cephe gerisindeki işlerle uğraşmamasını öne sürer. Mustafa Kemal, bu görüşü yanlıcı bulur. Bir kişinin hem cephe, hem de cephe gerisi işleriyle uğraşabileceğini belirtir, ekler:

“Büyük işler deruhte etmemiş insanların, bu husustaki tereddütlerini, mazur görmelidir.”

(s. 406). Kara Vasıf Bey, Sakarya savaşından beri kıpırdımadığımızı söylemiş, bu sözleri kimileri alkışlamışlardı. Mustafa Kemal, diyor ki:

“Bundan çok müteessir ve müieezzi oldum. Çok hicap duydum.”

Yine bu sayfada, Mustafa Kemal, Meclis’e, ordunun şu dakikada başsız bulunduğunu söylüyor; kararını da bildiriyor:

“Düşman karşısında bulunan ordumuz başsız bırakılamazdı. Binaenaleyh, bırakmadım, bırakmam, ve bırakamayacağım.”

Sonunda, Başkumandanlık Kanunu uzatılmıştır.

(s. 407). 20 Temmuz 1922 günü, Başkumandanlık Kanunu üzerinde görüşme açılmış. Kanun bu kez, süresiz olarak uzatılmıştır. Mustafa Kemal, o günkü konuşmasında, işgal edilmiş bölge ve kentlerimiz ana yurda katıldığında, ulusla birlikte en büyük mutluluklara ulaşılacağını söylüyor ve ekliyor:

“Benim başkaca, ikinci bir saadetim olacaktır ki, o da, dava-yı mukaddesimize başladığımız gün, bulunduğum mevkie rücu edebilmekliğim imkânıdır.

Sine-i millette serbest bir fert olmak kadar, dünyada bahtiyarlık var mıdır?

Vâkıf-ı hakayik olan, kalp ve vicdanında manevi ve mukaddes hazlardan başka zevk taşımayan insanlar için, ne kadar yüksek olursa olsun, maddi makamatın hiçbir kıymeti yoktur.”

(s. 414). Büyük utku kazanılınca, Rauf Bey (Orbay)’den 4 Eylül’de alınan bir telgrafta, ateşkes konusunda İstanbul’dan haber geldiği bildirilir. 5 Eylül 1922’de verdiği yanıtta, Anadolu için görüşmenin yeri kalmadığı, ateşkesin ancak Trakya için söz konusu olacağı yolundaki sözlerine; Eylül’ün onuna kadar hükümete resmen başvurulursa, aşağıda belirteceği koşullar ileri sürülerek yanıt verilmelidir yönergelerini ekler.

(s. 415). O gün kendisine verilen bir telgrafta, İzmir’deki İtilaf Devletleri konsoloslarına, Mustafa Kemal ile görüşmelerde bulunma yetkisi verildiği bildirilerek, hangi gün ve nerede konuşabileceği soruluyor. Verdiği yanıtta: “9 Eylül 1922’de, (Nif)te!” buluşacağını bildiriyor. Gerçekten, dediği

günde kendisi Nif (Kemalpaşa)'te bulunmuştur, ancak görüşme isteyenler orada değillerdir:
“Çünkü, ordularımız İzmir rıhtımında ilk verdiğim hedefe, Akdeniz’e vasıl olmuş bulunuyorlardı.”

Büyük utkuya ulaşan savaşlar için özdeş sayfada söyledikleri:

“Her safhasıyla düşünülmüş, ihzar, idare ve zaferle intaç edilmiş olan bu harekât, Türk ordusunun, Türk zabitan ve kumanda heyetinin, yüksek kudret ve kahramanlığının tarihte bir daha tespit eden muazzam bir eseridir.

Bu eser, Türk milletinin hürriyet ve istiklal fikrinin, lâyemut abidesidir. Bu eseri vücuda getiren bir milletin evlâdı, bir ordunun başkumandanı olduğumdan, ilelebet mesut ve bahtiyarım.”

(s. 419). Rauf Bey (Orbay), saltanatın kaldırılmasına karşı olduğunu belirttiği halde:

“...Benim yeni kararına muttali olduktan ve bahusus kararımın lehinde ve saltanatın lağvı hakkında beyanatta bulunmasına dair teklifim karşısında mutavaat göstermiştir.”

(s. 420). Sadrazam Tevfik Paşa (Okday) 17 Kasım 1922 günlü, Mustafa Kemal’e gönderdiği telgrafta, kazanılan utkunun İstanbul – Ankara ikiliğini ortadan kaldırdığını bildirir. Mustafa Kemal, İstanbul’daki temsilcileri Hâmit Bey (Hasancan)’e çektiği telgrafta, Tevfik Paşa’ya, devletin politikasını karıştırmamalarını bildirmesini ister. Oysa, Hâmit Bey’ce, bunun, kendisine özgü bir yönerge ”telâkki edilmiş” olduğu, altı çizilerek belirtilmektedir.

(s. 423). 17 Kasım 1922 günü, eski padişah Vahdettin’in bir İngiliz gemisiyle kaçtığını bildiren belgeler üzerine:

“Sakim bir tevarüs usulü neticesi olarak büyük bir makam, tantanalı bir unvan ikraz edebilmiş bir sefilin, izzet-i nefsi çok yüksek, asil bir milleti nasıl hacil bir vaziyete düşürebileceği, o zaman, daha tabii surette anlaşılır.

Filhakika, her ne sebep ve suretle olursa olsun, Vahdettin gibi hürriyet ve hayatını milleti içinde, tehlikede görebilecek kadar âdi bir mahlûkun bir dakika dahi olsa, bir milletin resikârında bulunduğunu düşünmek ne hazindir! Şayanı-ı teşekkürdür ki, bu alçak, mevrus saltanat makamından, millet tarafından ıskat olunduktan sonra, denaetini itmam etmiş bulunuyor. Türk milletinin, bu tekaddümü elbette, takdire layıktır.

Aciz, âdi, his ve idrakten mahrum bir mahlûk; kabul eden herhangi bir ecnebinin himaye-sine girebilir; fakat böyle bir mahlûkun, bütün İslamların halifesi sıfatını haiz bulunduğunu ifade etmek elbette muvafık değildir. Böyle bir telâkkinin doğru olabilmesi evvel-i emirde bütün islâm kütlelerinin esir olmaları şartına vabestedir. Halbuki, cihanda, hakikat, böyle midir? Biz, Türkler, bütün tarih-i hayatımızda hürriyet ve istiklale timsal olmuş bir milletiz! Kıymetsiz hayatlarını iki buçuk gün fazla, sefilane sürükleyebilmek için, her türlü mezelleti mubah gören halifeler oyununu da sahneden kaldırabileceğimizi gösterdik. Bu suretle devletlerin, milletlerin, yekdiğeriyle münasebatında şahısların, bahusus mensup olduğu devlet ve milletin zararına da olsa, şahsi vaziyet ve hayatlarından başka bir şey düşünemeyecek pespayelerin ehemmiyeti olamayacağı hakikat-i malûmesini teyit ettik. Milletler münasebatında, mankenlerden istifade sistemine rağbet devrine hatime vermek, medeni âlemin samimi temenniisini teşkil etmelidir!”

(s. 425). Yeni seçilen halife Abdülmecit’in kullanacağı sanlar ve nasıl giyineceği konusunda, İstanbul’daki temsilci Refet Paşa (Bele) ile yazışmalarında, bu san ve kılıkların adlan geçerken, sözcüklerin altı çizilmiştir:

Hadimülharemeyn, sarık, Halife-i Resulullah.

(s. 427). Halife seçimi dolayısıyla 18 Kasım 1922 günü yapılan konuşmalarda, düşmanlar ve halifelerin birlik olarak her şeyi yapabileceklerini belirttikten sonra, vurgulamaktadır:

“Fakat, yeni Türkiye’nin tarz-ı idaresini, siyasetini, kuvvetini katiyen sarsamazlar.”

Kaçak halifeyi (Vahdettin’i) tahtından indirmek, yenisini seçmek ve benzeri işlemlerde:

“...söylediğim nokta-i nazarlar dahilinde hareket zaruridir.”

Mustafa Kemal, bu tümceden önce, ”Hakimiyet hiçbir mâna, hiçbir şekil ve hiçbir renkte ve delâlette iştirak kabul etmez. Ünvanı Halife olsun, ne olursa olsun, hiç kimse bu milletin mukadderatında müşareket sahibi olamaz. Millet, buna katiyen müsaade edemez. Bunu teklif edecek hiçbir millet vekili bulunamaz” sözleriyle “nokta-i nazar”ı da saptamıştır.

(s. 430). Refet Paşa'nın Halife Abdülmecit'e “Konya” adında bir at armağan ettiğini bildiren, kardeşi Rifat Bey'e yazılmış mektubundan :
“Hayvanın taraf-ı Hilâfetpenahilerinden takdir edilmesini lûtf-i İlâhi telâkki ediyorum.
...sadık bir askerin gaza yadigârı olarak...
.. Halife hazretlerinin en kalbi ve en ubudiyetkâr hislerle ellerini öptüğümün arz ve iblağı...
Konya'yı ve bu şifreyi Seryaver Sekip Bey'e ... teslim ediniz.”

Seryaver Sekip Hakkı Bey'in, Trakya Fevkalâde Mümessili Refet Paşa Hazretleri'ne yazdığı yazıdan:
“...teyit buyurulan hissiyat-ı halisa-i musadıkperveriden...
...Cenab-î Cebraîl, Hazret-i Fahr-i Kâinata (S. A. M.) tebliğ-i ri-salet eylediği gibi zat-ı devletiniz de Halife hazretlerine tebliğ-i vekâlet buyurduğunuzdan dolayı vücud-ı âliniz kendilerine bütün hayat-ı güzêstelerinin en mesut ve müteyem-men bir hâdiesesini daima ihtara vesile...
...Hilâfetpenah efendimizin hissiyat-ı hakikiye-i muhalâsat-kârane ve kadirşinasanehrine ne dereceye kadar tercüman olabileceğimi
...selâm-ı mahsus-ı zülullahi ve ed'iyeye-i hayriye-i vekâletpenahiyi tebliğ ve tebşir ile kesb-i şeref...”

(s. 431). Milletvekillerinden Şükrü Hoca (Çelikalay) ve arkadaşlarının, Halife sanı ile bir “hükümdar” ortaya koyma çabalarını, bu yolda yayın yaptıklarını işaret ettikten sonra, diyor ki:
“Fakat, bunca asırlarda olduğu gibi, bugün dahi, akvamın cehlinden ve taassubundan istifade ederek hiçbir türlü siyasi ve şahsi maksat ve menfaat temini için dini âlet ve vasıta olarak kullanmak teşebbüsünde bulunanların, dahil ve hariçte mevcudiyeti, bizi, bu zeminde söz söylemekten, maateessüf henüz müstağni bulundurmuyor. Beşeriyette, din hakkındaki ihtisas ve vukuf her türlü hurafelerden tecerrüt ederek, hakiki ulum ve fûnün nurlarıyla mussaffa ve mükemmel oluncaya kadar, din oyunu aktörlerine, her yerde tesadüf olunacaktır.”

Konferans

Uzmanlık gerektiren bir konuda, bu içeriği anlayabilecek ve sorular yöneltebilecek dinleyici kitlesi karşısında yapılan konuşmalardır. Konferans sonunda dinleyiciler soru da sorabilmektedir. Konferans, topluluk önünde ve belli bir hazırlıkla yapılması bakımından nutukla benzerlikler gösterir. Konunun uzmanı bir kişi, bu özellikteki dinleyici kitlesinin beklentilerine uygun olarak konuşmasını bilimsel veriler, analizler ve yargılar ile sunar. Konferansın içeriği doğa bilimlerinden sanata, edebiyattan teknik alanlara, eğitimden siyasete kadar uzmanlık gerektiren her konuda olabilir. Konuşmacının üslubu, içerik büyük ölçüde bilimsel olduğundan ve aynı zamanda amaç, uzmanlık gerektiren belirli bir konuda, düzeyi yüksek dinleyici kitlesi için yeni ve orijinal bilgiler sunmak olduğundan, daha çok akademik üslupta tercih edilen süssüz, açık ve anlaşılır nitelikler taşınmalıdır.

Konferansta amaç; nutukta olduğu gibi dinleyicileri coşkulandırmak değil, o topluluğa bir konu hakkında bilgi vermek, bilgilendirmektir. Bu yüzden konferans dinleyicisi belirli bir kültür seviyesine ulaşmış kişilerden oluşur.

Konferans genellikle bilim, sanat ve ekonomi konularında ve kapalı bir salonda verilir. İyi bir konferansçının işleyeceği konuya önceden hazırlanması, konuşma metnini oluşturması gerekir. Konuşmacı, metinde anlaşılması güç olan ve anlam karmaşası yaratan cümleler kullanmamalıdır. Monoton konuşmaktan kaçınmalı, ele alınan konuya hâkim olduğunu göstermelidir. Konuşma metinlerini hazırlarken sade ve akıcı bir üslup kullanmaya dikkat etmelidir. Konferans sırasında önceden hazırlanan metni okumak yerine sadece ana başlıklara bakılabilir. Sanki söyleşi yapıyormuş gibi konuşulmalıdır. Arada sırada, yeri geldiğinde kâğıda bakmalıdır. Konuşmacı, gözlerini dinleyicilerin üzerine çevirmeli, böylece onların kendisini ilgiyle izlemelerini sağlamalıdır. Çünkü konferansı veren kişi, dinleyicilere o konuya hâkim olduğunu hissettirmelidir.

Profesyonel bir konferansçı, hazırladığı plana uymak şartıyla konuyu örneklerle genişletmeyi bilir. Dinleyicilere konuyu daha iyi anlatmak için somut ifadeler kullanır. Günlük hayata dair değerlendirmelerde bulunur. Dinleyici ile samimi bir ortam oluşturur. Konferansçı, konuşması için ayrılan sürede önceden hazırladığı konuşmayı dinleyici topluluğuna sunar. Daha sonra dinleyici sorularını cevaplar. Konferans veren kişi, kelimelerin telaffuzuna (diksiyona) ve dil bilgisi kurallarına dikkat etmelidir. Verilmek istenen düşünceler; açık, anlaşılır ve orijinal olmalıdır. Ayrıca, konuşmacı; temiz giyinmeli, ciddi olmalı, kibar davranmalı, güzel konuşmalıdır. Ses tonunu yerine göre ayarlamalı ve vurguları iyi yapmalıdır. Konferans başlamadan önce, sunuculuk görevini üstlenen bir başka kişi konferansı verecek konuşmacıyı dinleyicilere tanıtmalıdır.

Konuşmacı; dinleyicileri sıkıcı ve bıktırıcı söz ve tavırlardan uzak durmaya özen göstermelidir. Ayrıca, el, yüz ve vücut hareketlerini (jestlerini) konunun anlamına uygun, yerinde ve uyumlu olarak kullanması konuya daha çok dikkat çekmesini sağlayacaktır. Hatiplik yeteneği olmayan konuşmacıların vereceği konferans etkisiz ve başarısız olacaktır. Konferansta dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir husus da zamana uymaktır. Bir saati aşan konferansların dinleyici üzerinde etkisinin azaldığı ve dinleyenin sıkıldığı bir gerçektir. Konferansçı, bu gerçeğe dikkat etmeli, bir saatten az bir sürede konferansını bitirmelidir. Ayrıca, konferansçı; yersiz, taşkın el ve kol hareketlerinin konuşmanın değerini düşürdüğünü unutmamalıdır. Konferans hazırlanırken öncelikle yapılması gereken iş, konferansın sunulacağı konuda geniş bir kaynak taraması yapmaktır. Konuyla ilgili kaynaklar gözden

geçirilmeli, böylelikle sağlam ve derli toplu bir malzeme hazırlanmalıdır. B malzemeye konferansçı kendi görüş ve düşüncelerini de katarak konferansın planını hazırlamalıdır.

Konferans planı şöyle düzenlenebilir:

- Hitap cümlesi
- Konunun sunuluşu
- Konferansın amacı
- Konunun açılması ve anlatılması
- Sonuç
- Sorular ve cevaplar

Konuşmaya konferansı düzenleyenlere ve dinleyicilere saygı bildiren, iltifat içerikli sözlerle başlanmalıdır. Sonra konunun çerçevesi çizilmeli ve önemi ortaya konulmalıdır. Bundan sonra konuşmacı, amacına göre konusunu açmalı, o konudaki çeşitli görüşleri kırıncı ve tahkir edici olmayan ifadelerle sunmalıdır. Konuşmacı, bayağı ve argo sözler kullanmaktan kaçınmalıdır. Zaman zaman canlı örnekler ve fıkralarla, konuşma tarzının değiştirilmesiyle, ses tonuna verilecek iniş ve çıkışlarla dinleyicilerin dikkatini ve ilgisini uyanık tutmaya çalışmalıdır.

Konferansta bir konunun bütün yönlerinin ve ayrıntılarının aktarılmasının mümkün olmadığı unutulmamalıdır. Konuyu fazla dağıtmak, dinleyicinin konuşmayı takip edememesine neden olur. Çok fazla ayrıntı, herkesi aynı ölçüde ilgilendirmeyeceği için dinleyiciyi sıkar.

Konferans, anlatılanların kısaca özetlenmesi, maksadın verilmesi ve dinleyicilere saygı ve iltifat içeren sözlerle bitirilmelidir. Sorulacak sorular da kısaca ve soranı incitmeden cevaplanmalıdır.

Konferans, hazırlıklı konuşmaların en önemli türlerinden biridir. Bu nedenle öncelikle yazılı metne dayanmalı ve konuşmacı, konuşma kuralları çerçevesinde konuşmasını gerçekleştirmelidir. Konferansın sunum süresi de bir saati geçmemelidir.

Konferansın genel özellikleri için şunlar söylenebilir:

- Önceden hazırlık gerektiren, hazırlıklı olarak yapılan konuşmalardır.
- Genellikle konunun uzmanınca tek oturumda yapılan konuşmalardır.
- Konferanslar öğretici konuşmalardır.

Konferansın etkili olması için dikkat edilecek hususları S. Sarıca ve M. Gündüz şöyle özetlemektedir:

- Konferansı verecek kişi, kelimelerin telaffuzuna, (diksiyona) ve dil bilgisi kurallarına dikkat etmelidir. Verilmek istenen düşünceler; açık, anlaşılır ve orijinal olmalıdır.

□ Konferans verilirken konuşmacı, yazdıklarını kâğıttan okumamalıdır. Sanki, söyleşi yapıyormuş gibi konuşmalıdır.

□ Konuşmacı, gözlerini dinleyicilerin üzerine çevirmeli, böylece onların kendisini ilgiyle izlemelerini sağlamalıdır.

□ Ses tonunu yerine göre ayarlamalı, vurguyu iyi yapmalıdır. Konferans verilmeden önce, bir başkası konferansçıyı bütün özellikleriyle dinleyicilere tanıtmalıdır.

Konferans Örneği

(Ünlü Fransız yazarı Andre Maurois (1885-1967) aşağıdaki konferansı, kendi yetiştirdiği bir lisenin öğrencilerine, I. Cihan Savaşı sonlarında vermiştir.)

Benim de sizlerden biri olduğum zamandan beri yarım asır geçmiş olmasına bir türlü inanamıyorum. İnanamıyorum çünkü saçlarım ağarmış bile olsa kalbim çok az değişti.

Bu bizim eski lisemizde talebesi olmak bahtiyarlığına erdiğim kıymetli üstatlarım, bana hayat mücadelesinde rehberlik edecek şâir ve filozofları tanıtmışlardı.

Kendimi bilgi ve ümitlerle delicesine zengin hissediyordum. Dostluğa ve hakka inanıyordum. Delikanlı Shelley gibi, yüksek sesle, ben de şöyle ant içiyordum:

“Elimden geldiği kadar âdil, makul ve hür olacağıma ve hayatımı güzelliğe vakfedeceğime yemin ederim.”

O uzak mazide de, tıpkı bugün olduğu gibi, fesat ruhlar, delikanlıların yolunu keserek, onlara: “Ne kadar safsınız” diyorlardı, “Dünya, hiç de sizin sandığınız gibi değildir. Siz bir şiir âlemi, bir er meydanı bekliyorsunuz. Hâlbuki bir engel bulacaksınız. Hakkı mı özlüyorsunuz? Gözlerinizin önünde zulmün zaferine şahit olacaksınız. Güzele mi inanıyorsunuz? Keşfedeceksiniz ki; “eserlerin güzelliği de, kadınların güzelliği kadar çabuk geçer...”

Biliyorum ki, çocukluğu pek hazin geçmiş bir nesle mensupsunuz. İlk tahsil çağlarınız felâket yıllarına denk geldi. Büyük bahtsızlıklara uğradınız ve büyük cinayetlere şahit oldunuz. Bütün bunlar içinizi bulandırdı. Bugün kapkara bir edebiyatımız varsa, bu kapkara yılları geçirdiğimiz içindir. Size bu acı kitapları okumayı tavsiye ederim. Onların bazıları güzeldir. Yaşayan edebiyatı ihmal ve ondan nefret etmek hatadır. Fakat onun yegâne ve kesin olduğunu sanmak da bir delilik olur. İnsanların yüzyıllar boyu sevdikleri eserler, gözü kapalı olarak beğenmemize hak kazanmışlardır. Eğer Homeros, 3000 yıldan beri saygı görüyorsa, buna lâıyk olduğundandır. Taptaze kazanılmış zaferler, haklı gibi görünseler de, çabucak sönüp giderler. Andre Gide der ki:

“Bugün alkışlanan eserlerden bazılarının yirmi yıl sonra insanı güldürmeyeceklerinden emin değilim.”

Kendinizi klâsiklere daha büyük bir güvenle bırakabilirsiniz. Eğer onların bu kadar zengin ve olağanüstü bir güzelliği olmasaydı, klâsik olamazlardı.

Bütün bir geçmişi yok farz edip cemiyetin ve düşünce âleminin, sıfırdan hareket ederek, yeniden kurulduğunu iddiaya kalkışmak kadar tehlikeli bir şey yoktur. Ruhlarımız, birbiri altında çeşitli tarihî çağları saklayan topraklara benzer.

2000 yılında dünyanın hâli ne olacak? Sizler ve dünyanın bütün gençleri onun nasıl olmasını isterseniz öyle olacak.

“İnsan tabiatın en cılız kamışdır. Fakat istediği zaman, kâinata boyun eğerek onu yenmesini bilir” İnsanoğlu, bilhassa kendi kendisini yenmelidir. Eğer ateşli ve gayretli bir hayat sürerek kendinizi iradenin, akim ve imanın zırhları ile donatmış iseniz, hayatta hiçbir şeyden korkunuz olmayacaktır. Size ne kolay, ne de mesut bir hayat vaat edeceğim.

Nefsinize o derece hâkim olunuz ki, karşılaşacağınız güçlükler ne olursa olsun, önlerine daima lâayık olarak çıkasınız. Tek dileğim budur.

(Andre Maurois, Aile Dergisi)

Münazara

Önceden belirlenen bir konuda karşıt iki görüşün izleyiciler ve bir jüri önünde tartışıldığı konuşma türüdür. Kura sonucu seçtikleri görüşü araştırıp sunum yapan iki grubun her birinde 3-5 konuşmacı yer alır. Bir münazara yöneticisinin kontrolünde, sırayla sunumunu yapan konuşmacılar aynı zamanda kendilerine yöneltilen sorulara da cevap verirler. Daha önce belirlenen jüri üyelerinin değerlendirmeleri sonucunda bir grubun üstünlüğü ile münazara sona erer. Bu süreçte jürinin değerlendirme ölçütleri; sunumun planı ve içeriğinin başarılı olması, karşıt görüşlerin çürütülmesi ve yöneltilen soruların yetkinlikle cevaplanması, akıcı ve düzeyli bir dil kullanılarak etkin bir ifade becerisinin ortaya konulmasına yöneliktir.

Savunma, münazaranın en önemli noktasıdır. Münazaralar önceden hazırlık gerektiren bir tür olduğu için yeri, günü önceden belirlenerek gruplara bildirilir. Her konuşmacıya en az beş en çok on beş dakika süre tanınır. Münazarayı yöneten bir başkan olduğu gibi, münazaralarda grup üyeleri kendi grupları için grup başkanı belirlerler. Münazaralarda jüri de oldukça önemlidir.

Jürinin, değerlendirmede dikkat edeceği hususlar şunlardır:

“Türkçeyi kullanma gücü. (Diksiyon, vurgu, tonlama, kelime hazinesi, cümle kurma vb.)

El, kol ve yüz hareketlerini yerinde kullanma.

Savunmada inandırıcı olma. (Belgeler, istatistikî bilgiler, resimler, gazete ve dergi haberleri, güncel olaylarla örnekleme vb.)”

Münazarada kullanılan dil ve üslup edepli ve seviyeli olmalıdır. Ölçü kaçırıldığı takdirde münazara çatışmaya dönüşür ki çatışmada sertlik, kabalık ve lafazanlık bulunur. Bu sebeple tartışılan konularda tartışmacılar ister yanlış şeyler dile getirsinler ister fikrimize tamamen aykırı şeyler söylesinler, konuşmacıya müdahale etmeden sıramız geldiğinde kendi düşüncemizi söylemek en doğru davranış olacaktır.

Genellikle ilk ve orta dereceli okullarda öğrencilerin belirlenen bir konu veya görüşe dair araştırma yapmasına, araştırma sonuçlarını topluluk önünde sunmasına, tartışmaya katılarak bu görüşleri savunmasına olanak sağlamak suretiyle münazaradan etkin bir eğitim uygulaması olarak yararlanır. Münazara, kişilerde nitelikli tartışma kültürünün yerleşmesine katkısı bakımından çok önemlidir. Münazara çoğunlukla eğitim kurumlarında öğrencilerin düşünme, konuşma, düşündüklerini mantıklı bir dize hâlinde sunma yeteneğini geliştirmek ve toplum önünde düzenli, soğukkanlı konuşma alışkanlığını kazandırmak, ayrıca karşıt fikirlere saygı duyma düşüncesini geliştirmek amacıyla düzenlenir. Öte yanda münazarada konuların kura yöntemiyle seçilmesi ve öğrencilerin fikirleri sorulmadan olumlu ya da olumsuz bir düşünceyi savunmalarının beklenilmesi bu tartışma tekniğinin eleştirilmesine neden olmuştur.

Bir münazaranın konusu, iki taraflı tartışılabilir her şey olabilir; ancak ağırlıklı olarak güncel, sosyal ve siyasi meseleler tercih edilir. Yarışmacılar münazaranın başlamasından on beş dakika önce tartışılacak konuyu ve hangi tarafı savunmaları gerektiğini öğrenirler. Münazarada bulunacak kişiler bu süre içerisinde, sıra kendilerine geldiğinde sunacakları yedi dakikalık konuşmaların taslağını hazırlarlar. Sunum esnasında bu notlardan yararlanmak serbesttir. Yaklaşık bir saat süren bu tartışma, jüri heyetinin sunu boyunca aldığı notlara dayanarak kazanan tarafı açıklamasıyla neticelenir.

Jüri, değerlendirmesini yaparken, yarışmacıların argümanlarını ne kadar etkileyici sunduklarına değil, ne kadar sağlam ve tutarlı olduklarına bakar. Grup üyeleri savundukları düşünceleri örneklerle desteklemeli, karşılaştırmalar yapmalıdır. Yani görüşler bir temele dayandırılarak ifade edilmelidir.

Sınıfta yapılan bir münazarada gruplar, üç ya da dört öğrenciden oluşabilir. Münazaranın konusu ve tarihi daha önceden belirlenir. Gruplar konularını kura yöntemiyle seçerler. Öğretmenlerden meydana gelen jüri üyeleri yani hakemler seçilir. Jüri, her iki taraftaki konuşmacıların zamanını, sırasını değerlendirmesini ve konuşmacıların denetlenmesini sağlar. Grubu meydana getiren konuşmacılar, kendi aralarında bir grup başkanı seçerler. Grup başkanları fiziki görünümünden konuşma yeteneğine kadar her konuda yeterli olmalıdır. Başkanlar konuşmacı gruplar içinde en dikkatli ve en atak üyelere seçilirler. Çünkü başkanlar, karşı tarafı dikkatli bir şekilde dinleyecek, gerektiği zaman not tutacak ve sıra kendi

grubuna geldiğinde karşı grubun yanlışlarını düzeltecek, düşüncelerini çürütecek, kendi düşüncelerini sakin ve soğukkanlılıkla savunmaya başlayacaktır. Bilindiği üzere başlangıçta tartışmacılar, konuyla ilgili bütün konuşmaları yaptıktan sonra en son ve en büyük görev başkanlara düşmektedir.

Münazara iki ana bölümden oluşur. İlk bölüm konuyu başlatan kişilerden oluşan konuşma bölümüdür. Konuşma bölümünde konuyu olumlu ya da olumsuz olarak savunan tartışmacılar belirlenir. Bu bölüm için her iki gruptan iki veya dört kişi seçilir. Birinci konuşmacı, ilk grubun olumlu düşüncesini savunan ilk tartışmacıdır. Daha sonra ikinci grupta olumsuz düşüncüyü savunan birinci konuşmacıyla münazaraya devam edilir. En sonda üçüncü ve dördüncü kişilerin konuşmalarıyla bu bölüm sona erer. Bu bölümde konuşma içerikleri konuyla ilgili genel çerçevede bilgi verilmesi ve örneklere başvurulmasından oluşur. Münazarada son bölümü ise savunma bölümü oluşturur. Savunma bölümünde her iki gruptan konuyu en iyi ve en etkili şekilde savunabilecek iki konuşmacı seçilir. Seçilen bu kişiler konuyu bir sonuca bağlayacak olan konuşmacılardır.

Tartışma esnasında grupların birbirlerine soru sorma hakları bulunur. Karşıt grubun soruyu nasıl cevaplayacağı ve karşı soru olarak ne soracağı önemlidir. Sorular örnekler kullanarak bilimsel dayanaklarla cevaplanmalıdır. Münazaralarda hakemlerin (jüri) konuyu en iyi şekilde savunmayı belirlemede şu hususlara dikkat etmesi gerekmektedir:

- Tartışmacıların konuyu açma, genişletme, örnekleme ve toparlama yeteneklerinin ölçülmesi,
- Tartışmacıların vurgu ve tonlamalarının, konuyu kâğıda bakmadan sunabilmelerinin ölçülmesi,
- Tartışmacıların sözcükleri doğru bir şekilde kullanması, anlatım biçimlerinin ve cümle kuruluşlarının değerlendirilmesi,
- Tartışmacıların beden dilini doğru bir şekilde kullanıp kullanmadıklarının değerlendirilmesi,
- Tartışmacıların soruları nasıl cevapladıklarının değerlendirilmesi.

Tartışma

TDK tarafından tartışma “Birbirine karşıt düşünceleri karşılıklı savunma” olarak tanımlanmıştır. Tartışma, kişilerin seviyeli bir üslupla birbirinden farklı olan görüşlerini bilimsel delil, belge ve kayıtlara dayandırarak savundukları bir konuşma türüdür.

Tartışma başlamadan önce kişiler konudan haberdar olur ve bir plan hazırlarlar. Konuşma, bir başkan tarafından yürütülür. Herkese eşit süre tanınır. Tartışma esnasında

kişilerin nasıl bir üslupla düşüncelerini savundukları önemlidir. Kırıcı, incitici ve küçümseyici bir konuşma tarzıyla karşı görüşteki ikna etmek zaten imkânsızdır. Tartışma her konuda yapılabilir. Kişiler, herkesin kendi gibi düşünmeyebileceği bilinciyle farklı görüşlere saygılı olmalıdır.

Tartışma farklı fikirleri tanımak, dinleme becerisini geliştirmek, düşüncelerini etkili bir şekilde ifade etmeyi öğrenmek açısından faydalı bir türdür. Özellikle karşı tarafı sabırla dinlemeyi bilmek, sözünün bittiğinden emin olmadan kesip araya girmemek gerekir. Şayet lüzumlu ise izin istenerek araya girilebilir. Aynı şekilde karşı tarafa yeteri kadar konuşma imkânı tanımak gerekir. Tartışma esnasında sorulan sorulara cevap verme de yine nezaket çerçevesinde olmalıdır. Yani karşı tarafın sorularına sorulduğu anda mı konuşma bittikten sonra mı cevap verme isteği gerektiği sorulmalı ve cevap vermek için izin istenmelidir.

Tartışma kişinin konulara eleştirel ve analitik bakış açılarıyla yaklaşması, sorgulama yeteneğinin gelişmesine yardımcı olur. Oscar Wilde'nin "Herkes benim düşünceme katılırsa yanılmış olmaktan korkarım" ifadesi, bir konuya ait farklı görüş ve düşüncelerin var olmasının önemini anlatırken Sokrates'in "Bildiğim tek şey hiçbir şey bilmediğimdir" sözleri kendi düşünce ve bilgilerini sorgulamak, öğrenme noktasında bir sınırın olamayacağını ifade etmektedir. Tartışmada amaç, bir fikrin galip gelmesi değildir. Önemli olan süreçtir. Bir konuya ait farklı görüşlerin bir araya gelmesi, konuya ilişkin derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olur.

Sempozyum (Bilgi Şöleni)

Bilim ve sanat alanlarında genel veya belirli bir tema etrafında sunum yapmak üzere bir araya gelen alan uzmanlarının topluluk karşısında gerçekleştirdikleri konuşma türlerinden biri de sempozyumdur. Genel olarak akademik bir konunun uzmanları tarafından değişik boyutlarıyla el alınırken seri konuşmaların yapıldığı bilimsel toplantılara sempozyum adı verilir. Sempozyumlar; üniversitelerde, çeşitli kurum ve kuruluşlarda düzenlenebilir.

Sempozyumun diğer türlerden ayırıcı özelliği, sempozyumda yapılan konuşmaların genel olarak basılarak kamuoyuna duyurulmasıdır. Sempozyumda, uzman konuşmacıların sayısı, topluluk karşısında gerçekleştirilen diğer konuşma türlerinden farklı olarak çok daha fazla olabilir. Her oturumda, oturumu yöneten kişinin belirlediği şekilde dinleyicilerin soruları ya her konuşmanın ardından sunumu yapan uzmana yöneltilir ya da bütün konuşmacıların sunumları tamamlandıktan sonra ilgili uzmana yöneltilerek bir çeşit tartışma bölümü oluşturulur. Bu noktada oturum yöneticisi, sorular ve verilen cevapların amaca ve oturumun başlıklarının

içeriğiyle uygunluğuna özen gösterir ve diğer tüm süreçlerin sağlıklı işlemesine gayret gösterir. Her bir konuşmacıya sunum için ayrılan süre 15-20 dakikadır.

Sempozyum, yalnızca ülke içinden konuşmacıların katılımıyla gerçekleşiyorsa ulusal, ülke dışından konuşmacılara da yer veriliyorsa uluslararası nitelik taşır. Sempozyumda amaç, herhangi bir konuyu tartışmaktan çok konuya açıklık ya da çözüm getirmektir.

Sempozyumlarda yapılan sözlü sunumların yanında ayrıca görsel/poster sunumlara da yer verilebilir. Bu içerikteki yazılı ve görsel sunumlar, sözlü sunumların dışında belirli bir alanda sergilenir. Belirlenen özel saatler arasında bu yazılı/görsel sunum sahipleri, hazırladıkları çalışmanın başında bulunarak, kendilerine yöneltebilecek sorulara, orada cevaplar verirler. Sempozyumlar konunun kapsam genişliğine göre bir ya da birkaç gün sürebilir. Sempozyumda amaç; konuyu tartışmak değil, konunun ilgili kişiler tarafından olumlu veya olumsuz yönlerinin ortaya konulmasıdır.

Sempozyumun özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Konuşmacılar konuyu kendi ilgi alanları açısından, objektif bir şekilde ele alır.
- Her sempozyum için bir düzenleme kurulu ve sekreteryaya oluşturulmaktadır.
- Konuşmalar, bilimsel veya yarı bilimsel konularda olabilir.
- Konuşmalar, genellikle daha önce hazırlanmış metinlerden yapılmış olmasına rağmen toplantılar sırasında yapılan yeni katkılarla bir metne dönüştürülerek sempozyum kitabında yayınlanmaktadır. Sempozyumlar bu yönleriyle bilimsel bilginin üretilmesi, paylaşılması ve yayılması noktasında önemli işlevler göstermektedir.

- Konuşmalar oturumlar şeklinde yapılmakta ve bir günde bitebileceği gibi birkaç günde devam eden toplantılar da olmaktadır.

- Her oturumda üç ile altı arasında konuşmacı, önceden belirlenen belli süre içinde konuşmalarını yapmaktadırlar. Bu süre beş ile yirmi dakika arasında değişir. Üyelerin konuşma süreleri 15-20 dakikayı aşmaz. Konunun uzunluğuna göre sempozyum iki oturum veya iki gün sürebilir.

- Her oturum mutlaka bir başkan tarafından yönetilmektedir. Ele alınan konuların içeriğine göre oturumlar düzenlenir.

- Oturumlardaki konuşmalar bir bütünü oluşturan parçalardan oluşmalıdır. Bu nedenle sempozyumu planlayan kişilerin konuya hâkim olması ve yapılacak sunumları alanlarına göre sınıflandırmaları gerekmektedir.

- Geniş bir dinleyici kitlesine seslenilmektedir.

- Geleneksel hâle de getirilebilir.

Telekonferans

Ses ve görüntünün yansıtılması veya iletilmesi yoluyla katılanların bir arada olmamalarına karşın, birbirleriyle konuşup görüşebildikleri elektronik konferans türüdür. Telekonferans yoluyla televizyonlardaki tartışma programlarına, bir başka yerdeki kişilerin katıldıkları sıkça görülür. Ülkemizde son zamanlarda toplu açılış programları da telekonferans yardımıyla yapılmaktadır.

Telekonferansların en önemli avantajı, mekân uzaklığını ortadan kaldırmasıdır. Telekonferanslar sayesinde konuşmacı ve dinleyicilerin aynı ortamda bulunmasına gerek kalmaz. Konuşmacı ve dinleyiciler farklı mekânlarda olsalar bile birbirlerini görüp duyabildikleri için etkileşimli bir konuşma ortamı oluşur.

Telekonferansın diğer bir avantajı da konuşmacının aynı anda birden fazla farklı mekândaki dinleyicilere ulaşabilmesidir. Telekonferanslar, zamandan ve maliyetten tasarruf sağlamaları sebebiyle günümüzde sıklıkla tercih edilmektedir. Üniversitemizde son zamanlarda gelişen canlı sınıf uygulamalarının bulunduğu uzaktan eğitim programlarını da telekonferanslar kapsamında değerlendirmek mümkündür. Farklı şehirlerde bulunan öğrencilerin çeşitli programlar aracılığıyla canlı sınıf uygulamalarına katılmaları ve derslerin etkileşimli bir biçimde işlenmesi bu kapsamda değerlendirilebilir.

Telekonferans düzenlenirken dikkat edilmesi gereken en önemli husus, teknik alt yapının sağlam bir şekilde kurulmasıdır. Telekonferans başlamadan önce teknik bir ekip tarafından sistem kurulmalı ve denemeler yapılmalıdır. telekonferans sırasında yaşanacak bir aksaklık dinleyicilerin dikkatinin ve konu bütünlüğünün dağılmasına sebep olacağından, mutlaka alt yapı sağlam bir şekilde hazırlanmalı ve işler bir vaziyette tutulmalıdır. Dinleyicilerin ortamdan kopmamaları için etkileşimli ortamı sağlayacak bir şekilde planlama yapılmalıdır.

Telekonferansın özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Telekonferans konuşmacı ve dinleyicilerin aynı mekânda olması zorunluluğunu ortadan kaldıran bir sözlü anlatım türüdür.
- Telekonferanslar yoluyla konuşmacı birden fazla mekânda bulunan dinleyicilere hitap etme imkânı bulur.
- Telekonferansın yapılacağı teknik ortamın elvermesi hâlinde dinleyiciler konuşmacıya soru sorma yoluyla etkileşime girebilirler.
- Telekonferanslar zaman ve maliyet açısından tasarruf sağlar.

Webinar (Web Semineri)

Webinar "ağ" anlamına gelen "web" kelimesi ve "seminer" anlamındaki "seminar"dan türemiş yeni bir kavramdır. Bu seminerler katılımcılara, zaman ve mekândan bağımsız bir katılım kolaylığı sunar. Çevrimiçi ortamda tutulan seminerlere gerekli ekipman ve altyapıya sahip olunabilmesi durumunda internet üzerinden rahatça katılım sağlanabilir. En kapsayıcı haliyle **webinar**; katılımcıların online olarak seminer, kurs ve atölyelere katılım sağlayabileceği bir web konferansı kavramıdır.

Webinar temelde ortak özelliklere sahiptir. Şöyle ki; temel özelliklerinden bazıları şunlardır:

- Gerçek zamanlı ses, video ve metin tabanlı iletişim kurma,
- Slayt gösterilerinin, belgelerin ve ekran içeriğinin kolay sunumu,
- Tüm derslerin paylaşılması, indirilmesi, kaydedilmesi, daha sonra paylaşılması veya görüntülenmesine olanak tanıma,
- Anketler, MCQ'lar (çoktan seçmeli sorular), sınavlar ve kısa testlerden oluşması.

Web seminerlerinde semineri yapan kişiyle sohbet edebilir, sorular sorabilir, anket ve testlere katılabilir, sosyal medya hesaplarınız üzerinden paylaşabilir ve yapılan sunumu semineri veren kurumun da izniyle bilgisayarınıza indirip kaynak oluşturabilirsiniz.

İyi bir web seminerine ulaşmak için ihtiyacınız olan tek şey, yüksek hızda bir internet ve tabii ki bilgisayar, telefon ya da tablettir. Bu ekipmanlara sahipseniz; dilediğiniz yerden, dilediğiniz zaman web seminerlerini takip edebilir, katılabilir, duyurabilir ve paylaşabilirsiniz.

En yaygın kullanımıyla üç türde webinar vardır, diyebiliriz. Bunlar belirli bir tarih ve saatte yayınlanan canlı web seminerleri, dilediğiniz yerden bir platform üzerinden ulaşabileceğiniz isteğe bağlı web seminerleri ve otomatik bir yazılımla saati ve tarihi geldiğinde katılım sağlanabilen otomatik web seminerleridir.

Bir Webinar Nasıl Hazırlanır?

Webinar oluşturmak ve etkili sonuçlar alabilmek için şu adımlar takip edilmelidir:

- Webinar barındırmak için profesyonel bir SAAS kullanılmalıdır.
- Webinar için bir tarih ve saat belirlenmelidir.
- Webinar konusunu ve içeriği sırasıyla seçilmeli ve hazırlanmalıdır.
- Webinar farkındalığı ve ilgiyi artırmak için sosyal medya ve açılış sayfaları kullanılarak web seminerini tanıtılmalıdır. Daha iyi erişim için hashtag kullanımı tavsiye edilir.
- Canlı webinar yapılmadan önce pratik yapılmalıdır. Gerekli olan ekipman ve ayarlar kontrol edilmelidir.

- Tüm hazırlıklar tamamlandığında webinar başlatılmalıdır.

Gerekli hazırlıklar ve süreç tamamlandığında **webinar** yani web semineri hazırlanmış demektir.

Webinar'ın Avantajları

Webinarlar (Web Seminerleri), geniş ve alanıyla ilgili uzman ve uzmanlaşmak isteyen kişilerce sıkça takip edilir. İçerisinde bulunduğumuz bu günlerde katılımının güçleşmiş olduğu seminerler online bir şekilde rahatça kurgulanabilir. Ayrıca düşük maliyetlidir. Organizasyonu reelde bir seminer organizasyonu yapmaktan çok daha düşük maliyet gerektirir. Çevrimiçi tutulduğunda dolayı hem katılımcılar hem de semineri gerçekleştirenler için son derece kullanışlıdır. Dilediğiniz zaman aynı seminer, atölye ya da eğitimi bilgilerinizi tazelemek için yeniden kullanabilme imkânı sunar. Dünya çapında bir erişime elverişlidir, lokal ya da zaman mekân ilişkisi içerisinde sıkışmış değildir. Marka imajını artırarak bilinirliğinizi ve güveninizi artırır. Ayrıca interaktiftir ve katılımcıların sosyal alanlarda sağlayamadığı iletişimi ve etkileşimi sanalda rahatça sergileyebilmesini sağlar. Gönüllü katılım temelli bir alan olduğu için markanıza veri ve data toplama olanağı sağlar. Böylelikle satışlarınıza da etkisi yadsınamaz ölçüde güçlüdür. **Webinar** yeni dünya düzeninin güçlü bir parçasıdır diyebiliriz.

ÖRNEK ÇALIŞMA SORULARI

“Doğa bilimlerinden sanata, edebiyattan teknik alanlara, eğitimden siyasete kadar uzmanlık gerektiren herhangi bir konuda, bu içeriği anlayabilecek ve sorular yöneltebilecek dinleyici kitlesi karşısında yapılan konuşmalardandır. Konunun uzmanı bir kişi, bu özellikteki dinleyici kitlesinin beklentilerine uygun olarak konuşmasını bilimsel veriler, analizler ve yargılar ile sunar. Bu konuşma türüne genellikle bilimsel faaliyet yürüten veya bu nitelikte faaliyetlere gereksinim duyan resmî veya özel kurum ve kuruluşlar ev sahipliği yapar; bu konuşma türünün sunum süresi genellikle 45 dakika-1 saat olarak tercih edilir.”

1. Aşağıdakilerden hangisi bu özellikleri barındıran bir konuşma türüdür?

- A. Açık Oturum
- B. Panel
- C. Konferans
- D. Nutuk
- E. Sempozyum

2. Aşağıdakilerden hangisi günlük konuşma türünde değildir?

- A. Sohbet
- B. Kutlamalar
- C. Telefon Konuşması
- D. Tanışma ve Tanıştırma
- E. Münazara

3. Aşağıdakilerden hangisi “sempozyum, kongre” türlerinin ortak özelliklerinden değildir?

- A. Hazırlıksız konuşmalardır.
- B. Grup halinde yapılan konuşmalardır.
- C. Oturumları yönetecek bir başkana ihtiyaç vardır.
- D. Birden fazla oturumda yapılır.
- E. Programın sonunda programlarda sunulan bildirileri kapsayan yazılı bir metin oluşturulur.

4. Aşağıdakilerden hangisi “münazara” türünün özelliklerinden biri değildir?

- A. Savunma, münazaranın en önemli noktasıdır.
- B. Bir konunun tez, antitez şeklinde iki grup tarafından tartışılır.
- C. Münazaralarda gruplar üç ya da dörder kişiden oluşur.
- D. Münazaralarda jüri de oldukça önemlidir.
- E. Konuşmacılar için belli süre olmayıp, konuşmalar bir başkan tarafından yönetilmektedir.

5. Aşağıdakilerden hangisi konferans türünün özelliklerinden biri değildir?

- A. Konferansta verilmek istenen düşünceler; açık, anlaşılır ve orijinal olmalıdır.
- B. Konferans verilirken konuşmacı, yazdıklarını kâğıttan okumamalıdır.
- C. Konuşmacı, gözlerini dinleyicilerin üzerine çevirmeli, böylece onların kendisini ilgiyle izlemelerini sağlamalıdır.
- D. Konferans verilmeden önce, bir başkası konferansçıyı bütün özellikleriyle dinleyicilere tanıtmalıdır.
- E. Bir jüri karşısında konuşmak konferansın en önemli özelliklerindedir.

“Özellikle televizyonlarda yapılan tartışma programlarına uzakta olmalarına rağmen teknoloji yardımıyla uzmanların katıldıkları görülür.”

6. Yukarıda bir özelliğinden bahsedilen sözlü anlatım türü hangisidir?

- A. Münazara
- B. Söyleşi
- C. Konferans
- D. Telekonferans
- E. Forum

7. Toplumunu yakından ilgilendiren herhangi bir konu hakkında, dinleyiciler karşısında farklı uzman kişilerin konu ya da olayla ilgili yaptığı seri konuşmalara ne ad verilir?

- A. Açık oturum
- B. Kongre
- C. Sempozyum
- D. Forum
- E. Nutuk

8. Aşağıdaki konuşma türlerinin hangisinde konuşmacı ve dinleyicilerin bir arada bulunmasına gerek yoktur?

- A. Panel
- B. Telekonferans
- C. Konferans
- D. Açık oturum
- E. Sempozyum

I. Panel

II. Telekonferans

III. Forum

IV. Sempozyum

9. Yukarıdaki sözlü anlatım türlerinin hangisinde ya da hangilerinde yönetici olarak bir başkan bulunur?

- A. Yalnız I
- B. Yalnız II
- C. I ve II
- D. I, II ve III
- E. I, III ve IV

10. Bir tezle bir antitezin iki farklı taraf arasında tartışıldığı, konuşma ve savunma olmak üzere iki ana bölümden oluşan sözlü anlatım türüne ne ad verilir?

- A. Forum
- B. Seminer
- C. Münazara
- D. Panel
- E. Kongre

“Amacı nutukta olduğu gibi dinleyicileri coşkulandırmak değil, o topluluğa bir konu hakkında bilgi vermek, bilgilendirmektir. Dolayısıyla dinleyicisi belirli bir kültür seviyesine ulaşmış kişilerden oluşur.”

11. Özellikleri belirtilen sözlü anlatım türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Telekonferans
- B. Açık oturum

- C. Forum
- D. Münazara
- E. Konferans

12. Aşağıdaki sözlü anlatım türlerinden hangisinde konuşma sürecini yöneten bir kişi bulunmaz?

- A. Kongre
- B. Açık oturum
- C. Münazara
- D. Konferans
- E. Sempozyum

13. Münazaralarda konumacıların aşağıdaki zelliklerinden hangisi llmez?

- A. Konuyu ama
- B. Samimiyet
- C. Konuyu geniletme
- D. rneklendirme
- E. Konuyu toplama

14. Aağıdaki szl anlatım trlerinden hangisinde hakem bulunur?

- A. Aık oturum
- B. Mnazara
- C. Forum
- D. Panel
- E. Konferans

15. Aağıdakilerden hangisi konferans planında bulunmaz?

- A. Hitap cmlesi
- B. Konunun sunuluu
- C. Puanlama
- D. Sorular ve cevaplar
- E. Konunun aılması ve anlatılması

CEVAP ANAHTARI

1-C

2-E

3-A

4-E

5-E

6-D

7-C

8-B

9-E

10-C

11-E

12-D

13-B

14-B

15-C